

La chinoise

Jean-Luc Godard, 1967

Un grup de joves organitza una cèl·lula ideològica marxista-leninista a les portes del maig del 68

La concreció de l'abstracte

El punt de partida sempre és doble, en totes les pel·lícules d'en Jean-Luc Godard, i com vam poder remarcar en el seu darrer film, *Notre Musique*, títol projectat en aquest cicle. Dues vessants s'interrelacionen d'una manera subtil: política i art, realitat i ficció. *La chinoise* explica la història d'uns joves universitaris francesos que durant l'estiu del 67 organitzen una cèl·lula d'ideologia marxista-leninista. Tot això a causa del seu descontent envers el neoliberalisme del seu país, al mateix temps que decebuts pel comportament i la manera de fer política del PCF (Partit Comunista Francès), grup amb tesis molt properes al revisionisme comunista de la URSS, després de la pau signada a Brest-Litovsk. Com a reacció enfront aquestes postures, els joves s'acostaran a una visió revolucionària més contemporània i actual (estem a l'any 67, és clar) com és el maoisme i la seva revolució cultural; d'aquí el nom de la pel·lícula: la xinesa. És per això, que el seu llibre cabdal, el que llegeixen contínuament els

protagonistes del film, és el llibre vermell de Mao. I és des de les idees del dictador xinès com aquests joves s'aniran creant un món propi (que en cap moment va més enllà d'un pis que podríem adjectivar com a franc) i es qüestionaran els principis polítics del món que els envolta, els seus propis principis i, fins i tot, els mateixos fonaments de la realitat. En aquest conflicte hi entra l'art i l'estètica. Allò que aparentment és fictici, com bé argumenten en diversos moments els personatges, té sovint més caire de real o de veritat que no pas allò que vol passar per realitat pura i dura. És especialment interessant quan ho exemplifiquen amb discursos com el que contraposa el cinema de Lumière amb el de Méliès. Lumière, que filmà espais reals, es limitava a ser un pintor més del seu temps i de la llum... l'últim dels impressionistes, mentre que Méliès, amb títols com *Viatge a la Lluna*, imposava realitat en el rerefons d'un cinema teatral, simbòlic, ideològic, arrelat en el fantàstic i la imaginació. L'estètica de Godard passa pel mateix

procés. Cada color (que es tradueix en símbol), cada moviment de càmera, cada retall de diari penjat d'una paret i cada frase escrita dins i fora la pissarra contribueixen a donar sentit a la pel·lícula, i més encara, al discurs de la pel·lícula. Un discurs que acaba sent qüestionat, modificat, reinterpretat amb el mateix discurs. La paraula creada per la paraula i la imatge justificada per la imatge. Metacinema, metallenguatge, (paraulotes molt encertades) i com a culminació, l'interrelació entre aquestes disciplines per tal d'acabar creant un dels llenguatges més coherents de tota la història del cinema amb un discurs i una estètica revolucionària. Ningú com Godard és tan natural i sincer fingint, i a més a més, mostrant que fingeix. El seu teatre és veritable: la pura reflexió de la realitat on la quotidianitat i l'ideal es barregen, on cada element conforma un tot perfecte mitjançant l'analogia. El valor de la concreció, el detall de peces musicals, les fotografies, els gestos, les frases... Tot conforma una realitat amb intenció

estetitzant que sotmet a imatge la dictadura del pensament abstracte. La política no té valor per si sola. Com resa l'epígraf de la pel·lícula: «És necessari crear imatges clares de les idees vagues». És l'etern conflicte del veritable artista, del veritable poeta (encara que el seu medi sigui el cinema) entre la forma i el contingut, entre el discurs i l'essència. Però també hem d'estar alertes amb els perills del culte al llibre (un article penjat de la pissarra ens avisa... «Contra el culte del llibre»). Un culte que Godard percep tot i utilitzar sovint referències literàries, cultistes o, simplement, extrems de llibres com ara el de Mao. Però aquesta consciència sobre els perills evita que Jean-Luc Godard caigui en la mera pedanteria o en la paraula insubstantial (pròpia de la majoria d'artistes i poetes que conec i que no conec). Godard és un enamorat dels llibres, un romàntic (només cal veure *Pierrot le Fou* per a veure fins a quin punt), però és capaç d'extreure la realitat més necessària per al procés humà de socialització. En una escena de la pel·lícula, Guillaume (interpretat per Léaud, una icona de la Nouvelle Vague) i Véronique es plantegen si s'haurien de cremar els llibres, ja que són incompatibles, en principi, amb l'acció i la pràctica. La resposta, amb ironia, resulta ser que no, perquè si no de cap manera podrien criticar-los.

El film recull, finalment, com aquest procés d'ideologització per part dels universitaris francesos acaba en carrerons sense sortida que porten al conformisme, o bé a posicions extremes amb actituds terroristes. Curiosament, uns mesos després de la filmació de *La chinoise*, a la Universitat de Nanterre (universitat dels suburbis parisiens on alguns hem tingut la sort de poder estudiar o fer veure que

estudiàvem), es van iniciar les primeres revoltes de tot allò que coneixem com el maig del 68. Godard, amb una posició de visionari, tot i fer art gairebé en estat pur, ens ha deixat un bon reflex de l'ambient que es respirava entre els estudiants esquerristes d'aquells anys. On va anar a parar aquell darrer intent de revolució en el si de la societat occidental capitalitzada? Que cadascú tregui les seves pròpies conclusions. Aquesta pel·lícula és un bon punt de partida per a reflexionar-hi. I és que sens dubte, amb un film de Godard s'aprèn molt més que en tot un any de carrera a la Universitat (en especial a la URV). O com a mínim s'aprèn amb més coherència... S'aprèn a allò que promulgaven els antics i que sona tan estrany: a pensar.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció i guió: Jean-Luc Godard
 Fotografia: Raoul Coutard
 Muntatge: Delphine Desfons i Agnès Guillemot
 País: França
 Any: 1967
 Durada: 99 min

Intervencions

Anne Wiazemsky (Véronique)
 Jean-Pierre Léaud (Guillaume)
 Michel Semeniako (Henri)
 Juliet Berto (Yvonne)
 Lex De Bruijn (Kirilov)
 Omar Diop (Omar)
 Francis Jeanson (ell mateix)
 Blandine Jeanson (Blandine)
 Eliane Giovagnoli

Filmografia (selecció)

2004
Notre Musique

2001
Éloge de l'amour

1996
For ever Mozart

1993
Hélas pour moi

1990
Nouvelel Vague

1987
Soigne ta droite

1968
Week-end

1996
Masculin-Féminin